

Animal Nature – Annual conference of the Finnish Society for Human-Animal Studies // Eläimen luonto – Eläintutkimuspäivät 2022

Book of Abstracts // Abstraktikirja

The conference is organized by the Finnish Society for Human-Animal Studies (YKES) and Turku Human-Animal Studies Network (TYKE). All the abstracts from working groups below in alphabetical order.

Konferenssin järjestävät Yhteiskunnallisen ja kulttuurisen eläintutkimuksen seura (YKES) ja Turun yhteiskunnallisen ja kulttuurisen eläintutkimuksen verkosto (TYKE). Kaikki työryhmien abstraktit alla aakkosjärjestyksessä.

**

Keynote lectures // Keynote-luennot

Karoliina Lummaa, Turun yliopisto / University of Turku

Karoliina Lummaa työskentelee Turun yliopiston ihmistieteellisessä tutkijakollegiumissa TIASissa ja itsenäisessä BIOS-tutkimusyksikössä. Hän on keskittynyt tutkimuksissaan ympäristömuutosten ja luonnonvarojen kulutuksen kulttuurisiin ulottuvuuksiin, ihmisten ja ei-ihmisten suhteisiin sekä ei-inhimillisen toimijuuden kysymyksiin. Lummaan ekokriittisiä ja posthumanistisia lähestymistapoja yhdistelevä väitöskirja lintujen eläimyydestä, Poliittinen siivekäs. Lintujen konkreettisuus suomalaisessa 1970-luvun ympäristörunoudessa, valmistui vuonna 2010. Vuonna 2017 ilmestyi runouden lintumaisuuksia ja lintujen poeettista toimijuutta tarkasteleva *Kui trititi!* Finnish Avian Poetics. Lummaa on ollut toimittamassa viittä artikkelikokoelmaa kirjallisuudentutkimuksen, posthumanistisen ja ekokriittisen tutkimuksen sekä humanistisen ympäristötutkimuksen aloilta sekä julkaissut artikkeleita ja kirjan lukuja kirjallisuuden ja taiteen linnuista, jätteistä ja melusta, tulkinnan ongelmista, antroposeenista ja luonnonvarojen kulutuksesta. Tällä hetkellä Lummaan tutkimus keskittyy metsän kulttuuriseen toimijuuteen taiteessa ja luonnonvarahallintaan liittyvässä kirjallisuudessa ja keskustelussa.

Ajattelua jänisten jäljissä

Kanit ja jänikset ovat tavarateollisuudessa, populaarikulttuurissa ja taiteessa monihahmotteisia hahmottomuuteen asti. Kanien ulkonäkö vääristyy, nalleentuu kuvissa ja pehmoleluissa, ja niiden käyttäytyminen pelkistetään alituisesti pakenemiseksi ja ylettömäksi parittelu- ja lisääntymisvimmaksi. Tyypillisesti jänikset, kuten kanitkin, ovat ruumiillisia metaforia, jotka johdattavat saduissa, musiikissa, elokuvissa ja internetin meemikulttuureissa ihmisiä toisiin, todempiin tai vääristyneempiin todellisuuksiin. Kanien ja jänisten ruumiita on taiteessa myös

muokattu tai muokkaamisen ajatuksella on leikitelty tavoilla, jotka tekevät niistä jotakin muuta kuin eläimiä: muuntogeenisiä, mekaanisia, ei-itsejään.

Esitelmässäni seuraan jäniseläimiä lelu- ja kirjahyllyille, taideteoksiin ja internetin syövereihin. Katson ja kuuntelen, millaisina kaneja ja jäniksiä esitetään, ja yritän ajatella niitä niinä mitä ne ovat – tiedostaen, että kysymykseen jäniksen olemuksesta ei voi (eikä ehkä tarvitsekaan) vastata. Mielestäni kysymys jänisten jäniksisyydestä kaipaa kuitenkin luonnostelua, ontologistakin, vastavoimana jäniseläimiä koskevalle loputtomalle kuvittelulle. Teoreettisemmin muotoillen, aion kokeilla objektorientoitunutta ontologiaa filosofisena kaninkolona jäniseläinten luokse.

The keynote will be held in Finnish.

Cecilia Åsberg (Linköping University, Sweden)

Cecilia Åsberg is a multidisciplinary scholar, who investigates questions of naturalness and more-than-human issues. She is a professor of Gender, nature, culture at Linköping University and the founder and director of The Posthumanities Hub, a research group focused on feminist posthumanities.

More-than-human feminisms in watery habitats

In this talk, I would like to revisit some watery habitats. First, the wrack zone by the edge of the sea where we find mussels, oysters and sea squirts, and second, the general sweet water ponds on the planet, even kitchen sinks and space rockets, where small water organisms like Bdelloid Rotifera dwell. While not exactly charismatic mega fauna, these nonhuman creatures have long been backgrounded by science. It is about time we pay attention to such ecologies again. In this talk, this is suggested and supported by reference to various kinds of more-than-human feminisms. For too long nonhumans and those regarded as less-than-human, along with the very environment that sustains us, have been approached as either resource or mere background (for the humanistic figure of Universal Man). Feminist theories have also been concerned with the violent impact of (normative) Universal Man on society and nature, a consequence of a modern phantasy divide between Nature and Culture. The present postnatural situation, if you wish “the Anthropocene”, disrupts modern ways of thinking and doing things, and begs new ones from us. With climate change, oceanic disturbance, habitat loss and rampant species extinction on the one hand, and new synthetic biologies and technobodies on the other, it asks us in the sciences and arts for extradisciplinary responses. No longer can a division of labour be sustained, where science does naked facts, nonhumans and depict raw nature while humanities and social science does culture, ethics and politics. Spurred by more-than-human feminisms, thicker forms of situated knowing have already emerged. They come in response to the pressing need to a) alter and decolonize such dividing knowledge forms and to b) change the very ways we think, eat, and live with nonhumans in society. Sharing a Darwinian feeling for how everything is connected, critically, with a relational ethics of care and concern, more-than-human feminisms and postdisciplinary disciplines, have paved way for environmental humanities and other more-than-human forms of the posthumanities. What are the stakes and

challenges in these transformations? Why do we need them? What can more-than-human feminisms bring to the table?

The keynote will be held in English.

**

Abdallah Zouhairi

Associate Researcher

PhD Sociology

LADSIS. University Hassan II, Casablanca. Morocco

Sana Benbelli

Professor of Sociology

LADSIS. University Hassan II, Casablanca. Morocco

Narratives of Loss: Mournings the Dead Animals

This presentation discusses narratives on pet loss among persons who experienced the grief of such loss from fieldwork in the city of Casablanca (Morocco). In this paper, we focus only on pet loss due to death. We start from the premise that mourning after a pet loss is not socially accepted, such as the loss of a human despite the emotional consequences after a pet loss. Culture through religious and moral beliefs on animals' death and after-death also shapes the social behaviour of persons in the case of loss. Mournings are experienced individually and sometimes within the family or friends without public or social sharing or ceremonies. In Morocco, Islam is the official religion. Despite the multiple examples where a faithful person is the one who takes care of alive animals, there is no consensus on the becoming of animals after their death. However, the literature on animals after death beliefs show that many cultures have considered multiple forms of reincarnation in the after-death existence of animals. Such narratives produce Knowledge as it is usually experienced at the individual level or kept inside the family circle among specific cultural and social representations of the life, death and after the death of animals in general and pets in particular. Results may serve to understand better adults grief and mourning to cope with the emotional impact of pet loss. It also aims to address the grief and mournings among children and the role of parents in explaining and helping children deal with the consequences of a cherished pet loss.

**

Gianluigi Biagini

Aalto University

Becoming-animal, becoming-human – An ethnographic study of a Labrador breeding community

My father is a Labrador breeder who has won many international trophies. I happen to visit him every year in his isolated home in Tuscany where he lives with his wife and daughter. His best friends are the Labradors whom he has seen born, to whom he has given a name and whom he carefully raises as members of his enlarged family: as children, friends, life companions. My father and his family live in "chaosmosis" with the labradors. When I visit their house I realize that they live in a becoming-Labrador. There is a constant rubbing and calling between humans and Labradors who have access to the house and lie down everywhere, even on leather sofas, in front of the TV or in the pool. My father's "breeding" is very large: a kind of ex-ranch for horses and with differentiated spaces starting from the central house; but the spaces are very osmotic and there are always dogs locked in large fenced spaces but also dogs that run around in the garden of the house; dogs that are on the ground floor, others who are on the second floor; some doze on the sofa in front of the TV, some who bathe in their specific pool (labradors love water) and others who swim in the pool intended for humans. The situation is "chaosmotic" (Guattari) and this produces a becoming-labradors of humans but also a becoming-human of labradors. It is something similar to the orchid-wasp relation described by Deleuze and Guattari that produces an in-between chaosmotic situation: a "smooth space" that exceeds the "striated space" of fences and defined spatial-species hierarchies. There is a cheerful affection that pervades the whole wagging atmosphere and in fact many customers often return and are hosted to experience the hectic of that "atmosphere". However, the becoming-Labrador cannot be one-way and without a return to the human because the atmosphere would end up in an entropic chaos (that does not have the fluidity of a "chaosmosis"). To maintain a productive "chaosmosis" my father must also go back to being a Western human mind with his Cartesian programming, dividing, enclosing, numbering, naming, calculating, etc. My paper will describe this "chasmic tension" (Merleau-Ponty) also with funny and dramatic ethnographic anecdotes, description and images in an interdisciplinary set.

**

Irene Bordignon

University of Milan, Italy

Ecocriticism as a Key in the Analysis of Flora and Fauna in Contemporary Scandinavian Fantasy

My paper supports the idea that fantasy novels written for children and young adult people are crucial to give our growing generations the ecological expertise to face environmental challenges. It is then important to look at what views of nature are actually conveyed in them,

involving a pure dissemination of knowledge about animal and plants. I chose to analyze the novel *Odinsbarn* (Odin's Child, 2013) by Siri Pettersen by giving meaning to what message lies in it with regard to nature, basing my analysis on ecocriticism and ecofeminism. In this fantasy novel nature is gradually transformed into an educator, until the gap between humans and nature becomes intangible and indistinct. Literature can certainly influence our behavior and our attitudes towards nature in real life; however, at the same time every cultural work is always the result of human actions and ideas. My analysis is therefore conducted following two imaginary axes in which cultural expressions can be discussed in relation to a vertical continuum that passes from a celebration to a problematization of nature, and to a horizontal continuum that goes from an anthropocentric to an ecocentric view, which emphasizes the intrinsic value of the interrelationships between humans and non-humans.

Keywords:

YA novels, contemporary Scandinavian literature, ecocriticism, ecofeminism, flora and fauna

**

Bruno Ćurko

Faculty of Humanities and Social Sciences

University of Split

Aristotle's Prejudice toward the Nature of Some Animal Species

Throughout history, people used a multitude of prejudices when describing the nature of a particular animal species, some of which are still at force. Not only that these prejudices do not reflect the true nature of a particular animal species, but humans also give animals human characteristics. In my lecture, I will locate the prejudices that Aristotle attributes to the nature of some animal species in his so-called biological works, which are traditionally divided into three works: *History of Animals*, *On the Parts of the Animals*, and *On the Gait of Animals*. I will also explore how many of these Aristotle's reflections on animals are present today. For example, Aristotle claims: "Some animals are cunning and evil-disposed, as the fox; others, as the dog, are fierce, friendly, and fawning. Some are gentle and easily tamed, as the elephant; some are susceptible of shame, and watchful, as the goose. Some are jealous, and fond of ornament, as the peacock" (AH I, 16). Contemporary prejudice that sheep are foolish can also be read in Aristotle: "The disposition of sheep, as I have said before, is foolish, and without sense" (AH IX, 3). In Aristotle's view, not only sheep are stupid: "The polypus is a foolish creature, for it will approach a man's hand if brought near it" (AH XXV, 9). He also claims: "The partridge does not lay less than ten eggs, and often sixteen. As it has been already observed, it is a bird of an evil and cunning disposition" (AH, IX, 2). Are certain animals evil, jealous or foolish? According to Aristotle, yes. And according to us today? Even though we often believe this is not the case, contemporary common sense repeatedly contains a similar approach to the nature of some animal species.

**

Maija Esko
TaM TaM
yliopisto-opettaja KUVATAIDE JA MUOTOILU
Opettajankoulutus, Rauma, Turun yliopisto

Laumanvartijakoirat työssä

Kun hätä oli suurimmillaan, tuli vanha mies Tiibetin pyhäältä vuorelta alas. Hänen vierellään juoksenteli kaksi jättikokoista koiraa. "Nämä koirat, viisas sanoi, ovat kohtalonne, sillä ne pitävät kiinni hyvästä eivätkä päästä pahaa lähelle. Olkaa siis hyviä kohtalollenne ja se on teille hyvä." Laumanvartijakoiran historia ihmisen apuna on pitkä. Ne ovat toimineet lammaslauomien suojana luonnonlaitumilla ja ihmisten asumusten turvana. Laumanvartijakoiran alkukantaisuus, sille satojen vuosien aikana sallittu itsenäinen tapa työskennellä ihmisen kanssa on kiinnostava. Näiden koirien kasvatuksessa ja koulutuksessa ei ole ollut mahdollista käyttää pakotteita, vaan yhteistyö ihmisen ja koiran välillä on syntynyt luottamuksesta ja molemminpuolisesta kunnioituksesta. Laumanvartijakoiralle sallittu erityisoikeus itsenäisesti ajattelevana ja toimivana ihmisen työparina tarjoaa tärkeän näkökulman opettajankoulutukseen. Se avaa mahdollisuuden tarkastella kasvatusta ja koulutusta yliopiston arjessa; opiskelijan ja opettajan yhteistyötä, turvaa ja luottamusta opettajan työssä. Se tekee myös näkyväksi opetuksen tavoitteet, työskentelyn tavat, kouluttamisen keinot ja johtamisen kulttuurin. Suuri valkoinen herkkävaistoinen koira ei ymmärrä strategiaan kirjattuja tavoitteita, mutta se huomaa ilon, tunnistaa uhan, paljastaa pelon, puolustaa omaansa ja tietää sen, mikä on totta.

Avaan esityksessäni laumanvartijakoiran tarjoamia mahdollisuuksia opettajankoulutuksessa, kerron työstäni koirieni Aamun, Lumin ja Pilvin, Owczarek Podhalanskien kanssa sekä pohdin koiran ja ihmisen paikkaa yliopiston arjessa ja opetuksen kehittämisessä.
K u l k e m i n e n o m a l l a v a s t u u l l a !

**

Lucia Gräschke
University of Eastern Finland

Flying cats and dogs: A Natural Scene of the Anthropocene

Companion cats and dogs occupy various positions in modern societies. Like other domesticated animals, they pass the categories of nature and culture and are characterized by their constitutive relationship with humans. Therefore, humans naturally integrate them into their cultural practices of movement- here, transport by land, water, or air. Especially air transportation is part and parcel of the Anthropocene and reflects a modern attitude that transforms the natural world into objects, most often for economic benefits. Focusing on the intersection of transportation and transformation, this study examines how transportation practices shape humans' and nonhumans' individual and relational movement experiences. In detail, I investigate the transportation practices of confinement and microchip identification

that transform companion animals into their owner's property and carve out how the companion animals and their caregivers experience and handle such transformations by drawing on concepts of care and empathy. The study draws on fifteen interviews with dog and cat owners who traveled with their companion animals internationally in the aircraft cabin, in the aircraft hold, and as cargo.

Keywords: companion animals, more-than-human mobility, relational experience

**

Josip Guć

Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split

Human-Animal Comparisons in Adults and Children: Impediments and Potentials for the Animal Ethics Education in Paulo Freire

The anthropocentric philosophical anthropology of Paulo Freire at the first glance does not offer any incentives for approaching non-human animals differently than as a binary opposition in comparisons to human beings. The need for stressing certain qualities present in human beings thus leads to denying certain qualities that animals do or may have. For example, Freire comes to the conclusion that animal nature is the same in the natural habitat and in captivity. Ethical consequences of this approach can thus lead to oppressive practices toward non-human animals. Exactly because Freire would not allow this, following his clear stance on animal ethics and the non-narrowly-anthropocentric notion of oppression, the aim of the presentation is to find mediators between these opposite stances. The main mediator is his educational approach toward children, which is reflected in the imperative for adults to be more childlike in the mission of liberation of the oppressed (by enabling them to liberate themselves). These childlike qualities are the joy of living, curiosity, i.e. delight in questioning, restlessness, desire to grow, to be creative, to bring about change, etc. Having those qualities, the children in general have a stronger disposition than adults to comparisons which are (both morally and cognitively) more in the favor than at the expense of non-human animals.

**

seah (Chelsea Heikes)

Other-Than-Human

The concept of Nature has its roots in European Enlightenment thinking, possibly even as far back as the Greeks and Romans. Currently, in the Anthropocene/Capitalocene/Chthulucene, or the Age of Asymmetry, as Timothy Morten refers to it, the crisis that certain humans are acknowledging is tethered to the problematics of this Nature concept. But, it should also be recognized that, as Kathryn Yusoff writes in *A Billion Black Anthropocenes or None*, not every body has been historically placed in the category of anthropos. And, the less that this Cartesian split could be recognized by European colonialists, the more likely the body would be considered “other-than”. This was most commonly to occur in geographical regions where skin color was brown or black (of course not all, as seen in Sami situation of Scandinavia).

To be considered “other-than” has come with historical repercussions. However, as the crisis

unfolds, many are looking to these so-called “minority” groups to learn other ways of being. While I am not advocating cultural appropriations of any type, I have been privy to 1. Being raised with North American indigenous worldviews and spiritual practices and 2. Being trained in the Japanese somatic movement philosophies of Butoh, Body Weather Laboratory, and Noguchi Taiso. I am quite sure that my personal experience in these movement modalities is influenced by my upbringing, however I am more interested in the potential for anyone to discover themselves to be “other-than-human” through these practices.

This proposal could easily be a conventional paper, and I am thoroughly prepared to present it as such. However, it would best be presented as both a lecture and a workshop. In order to truly understand, and not just intellectualize what I propose about these movement practices, one must experience their potential for oneself. If given the opportunity, I would like to speak about the concept of “water body” which can be found within each of the three practices, as well as other types of bodies that are able to reveal themselves within the mover through specific exercises. My proposition is that through practicing these exercises, the mover has a felt or somatic experience of positions that are “other than human” and that opens up the possibility for posthuman phenomenological experience. This is essential for a shift that moves beyond intellectual or academic debate and into the realms of everyday life and experience of oneself as animal, as water body, as “other than human”.

**

Ilona Herlin

Suurpedot kuuluvat luontoon

Yksi tapa pitää yllä luonnon ja kulttuurin rajaa on käyttää sanaa luonto. Eläimiä sijoitetaan tämän rajan eri puolille muun muassa puhumalla luonnoneläimistä erotuksena koti- , harraste- ja tuotantoeläimistä (ks. Herlin 2021). Mutta mistä ylipäätään puhumme, kun puhumme luonnosta, ja millainen on luonnon ja kulttuurin väliin rakennettu raja? Esitelmässäni tarkastelen tätä raja-aitaa kielentutkimuksen menetelmin eli lähden etsimään vastausta kielenkäyttötilanteista: niistä konteksteista, joissa luonnon ja kulttuurin rajaa rakennetaan kielellisesti.

Tutkimuksessani olen paneutunut konteksteihin, joissa on yleisellä tasolla puhe luontoon siirtymisestä ja siinä mielessä luonnon ja kulttuurin rajan ylittämisestä. Olen poiminut Kielipankin suomenkielisistä nykyteksteistä aineiston, joka koostuu lauseista, joissa esiintyy sanan luonto illatiivimuoto luontoon. Verbejä, joiden määritteenä tämä sanamuoto usein esiintyy, ovat päästä, päästää ja lähteä, mutta ylivoimaisesti yleisin on kuuluu. On toisin sanoen tavanomaista puhua siitä, miten joku tai jokin kuuluu tai on kuulumatta luontoon.

Esitelmässäni esittelen esimerkkejä, joissa verbiä kuuluu käytetään tällä tavoin luonnon rajoja luomassa ja joissa sillä on eläinviitteinen subjekti, esim. hirvi kuuluu Suomen luontoon, kissa ei kuulu luontoon. Analysoin siis esitelmässäni lauseita, joissa on puhe eri eläinten paikasta joko luonnon ja kulttuurin välisen rajan “luonnon puolella” tai päinvastoin paikasta luonnon ulkopuolella.

Tutkimuksen tulokset paljastavat esimerkiksi, mistä olioista suomenkielisessä nykytekstissä tyypillisimmin sanotaan niiden kuuluvan (tai ei-kuuluvan) (Suomen) luontoon sekä millaisissa

yhteyksissä rajan osoittaminen tai uudelleen määrittely on tarpeen. Ekolinguistiikan alaan lukeutuvan tarkasteluni väljänä teoreettisena kehyksenä on kognitiivinen kielentutkimus (esim. Langacker 2008).

Kirjallisuus:

Herlin, Ilona 2021: Eläin eduskunnassa. - Peltola, Rea & Jääskeläinen, Anni & Harjunpää, Katariina (toim.)

Kieli ja eläin. Vuorovaikutusta ja kielioppia monilajisissa yhteisöissä. Helsinki: SKS.

Langacker, Ronald W. 2008: Cognitive Grammar. A basic introduction. Oxford: Oxford University Press.

**

Astrid Huopalainen
Företagsekonomi ÅA

Sanna Lillbroända-Annala
Nordisk etnologi ÅA

Luonto koetuksella – Eläinten ja ihmisten vuorovaikutus rajavyöhykkeellä

Pohdimme esityksessämme ihmisen ja eläimen suhdetta luonnon ja kulttuurin rajavyöhykkeellä, jota voisi kutsua myös kohtaamistilaksi (eng. contact zone, Pratt 1992). Suhdetta värittää usein heijastamattomat, triviaaleiksi ja tavanomaisiksi koetut rutiinit ja asenteet, joilla on kuitenkin suuri merkitys eläinten ja ihmisten välisiin suhteisiin ja vuorovaikutuksen muotoihin. Kun suhdetta pohtii kulttuurianalyttisesti, esim. valta-asetelmana ja niin yksilön kuin yhteisönkin näkökulmasta, voi monilajisuuden kulttuurisesti merkityksellisiä asioita tuoda näkyväksi. Mikä on luonnollista, ja mitä luonnollisuus silloin merkitsee, ja mikä taas on kulttuurisesti tuotettua ja väritynyttä? Miten rajavyöhyke luonnon ja kulttuurin välillä muokkaa eläimen luonnollisuutta ja lajiominaisuuksia sekä ihmisen ja ei-inhimillisen eläimen suhdetta toisiinsa?

Tarkastelemme esityksessämme luonnon ja kulttuurin välimaastossa tapahtuvaa vuorovaikutusta ja sen merkityksiä muun muassa punkkien ja avustajakoirien kautta. Punkit mielletään epämiellyttäväiksi saalistajiksi, jotka halutaan pitää loitolla, kun taas koiriin luotu suhde nähdään kumppanuutena. Punkit kuitenkin haastavat tuon kumppanuuden ja asettavat sille uusia haasteita. Koiriin liittyvä kumppanuus sen sijaan saa uuden ulottuvuuden koiran hyötykäytön seurauksena. Avustajakoirat palvelevat erityisesti toimintarajoitteisten tai haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeita. Lainasääännössämme avustajakoirat, kuten muut ei-inhimilliset eläimet, rinnastetaan kuitenkin esineiksi tai apuvälineiksi, joiden toimijuutta vahvasti rajoitetaan. Avustajakoiria arvioidaan/arvostetaan lähinnä niiden ihmisille tuotetun hyödyn kautta: miten hyvin koira palvelee ihmistä ja auttaa tätä arjessa. Ei-inhimillinen avustaja on samalla tunteva, hoivan tarpeessa oleva subjekti, jolle on tarjottava mahdollisuuksia toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistään.

Mitä ihmisten ja eläinten suhteessa tapahtuu luonnon ja kulttuurin kohtaamistilassa? Miksi ja miten punkki muuttuu vaaralliseksi ja iljettäväksi, kun se astuu rajavyöhykkeelle ja ylittää sen tarrautumalla esimerkiksi kehoomme tai lemmikkieläimemme kehoon? Miten punkin läsnäolo muuttaa suhdettamme luontoon ja koirakumppaneihimme? Entä miten ihmisen ja avustajakoiran suhteessa neuvotellaan kumppanuudesta, luonnollisuudesta ja

esineellistämisestä? Nämä keskenään erilaiset esimerkit osoittavat, että ihmisen ja eläimen suhdetta voi tarkastella luonnon ja kulttuurin kohtaamistilassa esimerkiksi kietoutumisen (eng. entanglement) ja keskenäisen riippuvuuden (eng. interdependence) kautta.

**

Kuura Irni

Ecofeminism, Donna Haraway, and the Natures of Diverging Feminist Food Politics

In this paper I trace the genealogy of the gap between Adamsian ecofeminism, which currently inspires critical animal studies, and mainstream feminist thinking about “naturecultures”, which is enormously influenced by Donna Haraway’s thought. In critical animal studies and ecofeminism, Donna Haraway appears as a problematic thinker because she has not opposed practices such as hunting and meat production for food. In contrast, ecofeminists, such as Carol Adams, have been critical not only of killing nonhuman animals for food, but the use of the reproductive capacities of chickens and cows in order to produce eggs and milk. However, the Adamsian strand of ecofeminism is more or less neglected within Western mainstream feminism; as I suggest, as a result of both disregard of nonhuman animal exploitation in mainstream feminism and as a result of radical feminist influence in ecofeminist thought, as this radical feminist perspective appears at worst as essentialist, trans-exclusionary, and ethnocentric. Ecofeminists have recently attempted to respond to these critiques by turning to the notion of intersectionality in their argumentation. However, I suggest that even if a turn to the notion of intersectionality has provided some answers to these critiques, it has not solved the problems of essentialism and trans-exclusive theorisation. Tracing the genealogies of these diverging feminisms to the beginning of the 1990s, I argue that the key in their disagreements remains in their different accounts of nature, which have implications, for example, concerning whether the approach will be trans-inclusive. I suggest that in order to produce feasible feminist food politics, these genealogies of the notion of nature need to be accounted for.

**

Mettin Jacob

Diffraction Reading of Human Intra-action with Nonhumans: Emerging Response-abilities in Jiang Rong’s Wolf Totem

In a world troubled by the escalating consequences of the Anthropocene, ranging from biodiversity loss to climate change, there is a pressing need to alternate our ways of knowing and being. At this phase of precarity of life on Earth, the study employs the American Physicist and Posthumanist Karen Barad’s ethico-onto-epistemological principle of “diffraction” as a methodology to be attentive to unexpected collaborations between humans, nonhumans and apparatuses in order to craft meaningful responses. The reading calls for responsibility and accountability of relationalities of becoming, not denying, but attending to the power imbalances. The study diffractively examines Jiang Rong’s *Wolf Totem* (2004) which unlike other narratives foregrounds the wolves’ agency in intra-action to their environment, thus highlighting their situated significance. The study inherits the wolves along with their people, in their grasslands, in their living and dying in worlds-at-stake, to foreground their agency or the embedded entangled patterns that they weave in the intra-action. Therefore, the paper attempts to responsibly intervene in the world’s becoming of the text, to contest and rework

what matters and what is excluded from mattering, which is crucial for responsible engagement with the planetary inmates, for opening up possibilities of partially recuperative futures.

Keywords: Diffraction, Agential Realism, Nonhumans, Response-abilities,

**

Taija Kaarlenkaski

Turun yliopisto/Itä-Suomen yliopisto

Eläimet kaupunkilaisina: Kuka kuuluu kaupunkiluontoon?

Tyypillisesti kaupungit mielletään ihmiskeskeisiksi ympäristöiksi, mutta yhä useampien eläinlajien tottuessa ihmisen läsnäoloon ja urbaanien ympäristöjen laajentuessa kaupunkiympäristöt ovat muotoutuneet varsin monilajisiksi. Vaikka kohtaamiset kaupungeissa elävien villieläinten kanssa voivat olla lyhytaikaisia, niiden merkityksellisyyttä osoittaa se, että niistä kerrotaan ja raportoidaan sosiaalisessa mediassa, ja aika ajoin eläinten edesottamukset ylittävät perinteisenkin median uutiskynnyksen, varsinkin, jos niiden toiminta on tavalla tai toisella ihmisen näkökulmasta poikkeuksellista.

Käsittelen esityksessäni ihmisten ja villieläinten kohtaamia kaupunkimaisissa ympäristöissä. Kysyn, miten kaupunkiluonto ja sen asukkaat käsitteellistetään? Millainen on kaupunkieläinten luonto? Mitkä eläimet toivotetaan tervetulleiksi kaupunkiympäristöihin ja mitkä torjutaan? Aineistoina käytän Twitteristä kokoamiani päivityksiä, joissa kuvaillaan kohtaamia kaupunkieläinten kanssa, sekä Helsingin Sanomien ja Yleisradion verkkosivuilla julkaistuja kaupunkieläimiä käsitteleviä uutisia, ja uutisista kommenttiosioissa käytyjä keskusteluja. Molemmissa aineistoissa keskeisessä asemassa ovat eläimiä esittävät kuvat tai videot. Tarkastelen kaupunkieläinten visuaalisia ja tekstuaalisia esityksiä Pauliina Raution (2013) ajatusten pohjalta lajienvälisinä artikulaatioina, tapoina etsiä yhteisiä olemisen tapoja ei-inhimillisen ympäristön kanssa. Tavallisesti näkymättömiin jäävien lähiympäristön eläinkohtaamisten tarkastelu tuo näkyviin uusia puolia suhteestamme luontoon ja muunlajisiin olentoihin.

Kirjallisuus:

Rautio, Pauliina 2013. Being nature: Interspecies articulation as a species-specific practice of relating to environment. *Environmental Education Research* 19(4), 445–457, DOI: 10.1080/13504622.2012.700698

**

Reeta E. Kangas

Papukaija luonnossa, luonto papukaijassa: Eläimen toimijuus ja lajityypillinen käyttäytyminen Jean Rhysin teoksessa *Wide Sargasso Sea*

Pelkkä ihmiskohtaloiden symboli vai lajityypillinen toimija? Jean Rhysin teoksessa *Wide Sargasso Sea* (1966) esiintyvään Coco-papukaijaan on suhtauduttu yleisesti ottaen kirjan päähenkilön kohtalon symbolina. Teosta on tarkasteltu useista eri lähtökohdista ja kirjan eri henkilöhahmojen perspektiiveistä, mutta kirjassa esiintyviin eläimiin, etenkin Cocoon, on suhtauduttu pelkkinä symboleina. Problematisoin tällaista lähestymistapaa ja haastan antroposentrisen kirjallisuudentutkimuksen näkökulman Rhysin teokseen. Analysoin Cocopapukaijaa henkilöhahmona ja oman lajinsa edustajana. Analyysini käsittelee papukaijan luontoa, erityisesti lajityypillisen käyttäytymisen esittämistä ja eläimen toimijuutta. Miten vangitun papukaijan käytös on esitetty kirjassa? Onko käytös lajityypillistä? Millaisia ihmis-eläinsuhteita papukaijan elämässä on? Miten ne vaikuttavat papukaijan toimijuuteen?

Keskityn tarkastelemaan kielellisiä ja kerronnallisia tapoja esittää eläimiä kulttuurin tuotteissa sekä pohtimaan Cocon lajityypillistä esittämistä kokevana yksilönä. Käsitteelen myös haitallisia tapoja esittää eläinhahmoja. Lisäksi havainnoin kirjassa esiintyviä papukaijan ja ihmisten välisiä suhteita. Coco esitetään kirjassa pääasiallisesti lajityypillisenä papukaijana ja hänelle on annettu oma toimijuutensa. Teoksen eläimeen kohdistuva kielellinen väkivalta kuitenkin asettaa eläimen ihmistä alempaan asemaan ja normalisoi eläimiin kohdistuvaa kaltoinkohtelua. *Wide Sargasso Sean* eläin-ihmissuhteet vaihtelevat kumppanuuden omaisesta aina ihmisen valta-asemaan pohjautuviin.

**

Virpi Kaukio

Suon eläimet luontosuhteen osallisina

Millä tavoin suhteemme ei-inhimillisiin kanssaeläjiin suolla on muuttunut, ja millä tavoin se on muuttanut suosuhdettamme? Kuinka uudet, elämyksellisyyteen painottuvat suon käyttötavat ovat vaikuttaneet käsityksiin suoluonnosta ja siihen kuuluvista eläimistä?

Näitä kysymyksiä tarkastelen suolla kulkevien kokemuksista kertovan aineiston kautta. *Suo* – kirjoitus- ja kuvakeruussa 2018–2019 saatujen kirjoitettujen kokemuskertomusten lisäksi käytän aineistonani 2020–2022 tallennettuja soilla toimivien ihmisten haastatteluita. Tutkimukseni kuuluu osaksi Suotrendi-tutkimushanketta, jossa tarkastellaan, miten uudet suon käyttötavat muuttavat suon kulttuuriperintöä ja siihen sisältyvää luontosuhdetta.

Suot ovat monien eliölajien luontaisia elinympäristöjä. Runsaimmin suon eläimistä havainnoidaan lintuja. Niitä saatetaan mennä varta vasten suolle tarkkailemaan. Lintujen äänet hallitsevat suon äänimaisemaa. Eläimiä kohdataan soilla myös muun toiminnan ohessa. Perinteisesti suot Suomessa ovat olleet raskaan työn, maanviljelyn, metsätalouden ja turvetuotannon, paikkoja, mutta viime vuosikymmeninä on tapahtunut selkeä muutos. Ihmisten

menevät nykyisin suolle enimmäkseen vapaaehtoisesti ja virkistyksellisistä syistä. Tämä muutos on muuttanut perustavanlaatuisesti ihmisen suhdetta suon ei-inhimillisiin eläjiin. Esimerkiksi pelkoon karhua kohtaan on aiemmin liittynyt sen mahdollinen uhka karjalle ja siten elannolle. Nykyisin sen sijaan saatetaan toivoa, moisen villieläimen kohtaamista osana elämyksellistä luontokokemusta. Se, millä tavoin käsitys eläimistä luonnon osana ja toimijoina on elämyksellisessä luontosuhteessa muuttunut, vaatii uudelleenarviointia. Osa uusistakin suonkäyttötavoista myös muuttaa soiden ekologiaa ja eläinten elinympäristöjä. Esimerkiksi tuotannosta poistetun suon ennallistaminen, jossa ojitusten tukkiminen nostaa vesitasoa, on äkkiseltään suuri ympäristömuutos myös eläimille. Tilapäisesti ennallistaminen saattaa aiheuttaa haittaa joillekin lajeille, mutta suosia toisia. Suosiminen saattaa olla tarkoituksellistakin. Ihmisen toimien ja valintojen taustalta löytyy erilaisia oletuksia eläimistä luonnossa ja eläinten luonnosta. Siksi myös soiden monilajisten suhteiden eettinen pohdinta on tarpeen.

Analysoin aineistoani etnografisen lähiluvun keinoin täydentämällä näkökulmaani humanistisen ympäristötutkimuksen, mukaan lukien ympäristöestetiikan, ekokritiikin ja eläintutkimuksen välineillä.

**

Anttoni Kervinen^{1,2}, Tuomas Aivelo², Riikka Hohti², Pauliina Rautio¹, Maria Helena Saari¹, Mika Simonen^{1,2}, Tuure Tammi¹
¹Oulun yliopisto, ²Helsingin yliopisto

Nuorten ja kaupunkirottien jaetut maailmat luonnontieteellisessä tutkimuksessa

Ei-ihmiskeskeiset ja monilajiset näkökulmat niin eläintutkimukseen kuin ympäristökasvatukseenkin korostavat, että kaikkien kannalta kestävien tulevaisuuksien tavoittamiseksi ihmisten ja muiden eläinten suhteita on syytä pyrkiä tarkastelemaan vastavuoroisina yhteenkietoutumina. Etenkin posthumanistisen eläintutkimuksen teorioiden on perinteisesti nähty olevan ristiriidassa luonnontieteellisen tutkimuksen perinteen kanssa: kun luonnontieteen tutkija (ihminen) tarkastelee ja mittaa luontoa (toinen eläin), toimijuus on väistämättä ihmisellä ja eläin pelkistyy objektiksi. Tutkimus siitä, voisiko luonnontieteellinen tutkimus sisältää ja avata mahdollisuuksia ei-ihmislähtöiselle monilajiselle ymmärtämiselle, on olematonta.

Tässä tutkimuksessa tarkastelemme, millaisia ihmiskeskeisyydestä erkaantuvia mahdollisuuksia ekologinen eläintutkimus tarjoaa yhteisten monilajisten maailmojen ymmärtämiseen ja jaettuun toimijuuteen tiedon tuottamisessa. Hyödynnämme muun muassa ilmapiirin, yhteisten maailmojen ja materian väreen käsitteitä tarkastellessamme, kuinka ekologisen tutkimuksen aikana etsitään, tavoitetaan ja hyödynnetään jaettuja maailmoja kaupunkirottien kanssa. Tutkimuksemme kontekstina on kansalaistiedehanke, jossa yläkouluikäiset nuoret tutkivat rottien liikkumista kaupunkitilassa. Tutkijat asettivat valitsemiinsa paikkoihin maalattua jälkilevyjä, joita seuraamalla he tekivät johtopäätöksiä rottien liikkumisesta kyseisellä paikalla. Keräsimme tutkimuksen aikana video- ja haastatteluaineistoa, jota analysoimme laadullisin menetelmin.

Alustavat tuloksemme osoittavat, että etenkin luonnontieteellisen tutkimuksen päämäärä tiedon tuottamisesta sekä tutkimusmetodin materiaallinen ulottuvuus näyttäytyivät tarpeena

muodostaa yhteyksiä ihmisen ja rottien maailmojen välillä. Yhtäältä rottien liikkumisen tutkiminen edellytti tiedollista, kehollis-affektiivista ja spatiaalista virittäytymistä *rotan ilmapiiiriin*, mihin liittyviä jännitteitä nuoret käsittelevät ja hyödynsivät jälkilevyjen paikkoja valitessaan. Toisaalta jälkilevyt materiaalisena tutkimusinstrumenttina näyttäytyivät vastavuoroisena portaalina ihmisten ja rottien maailmojen välillä, ja toiminta levyjen äärellä haastoi ihmiskeskeistä käsitystä luonnontieteellisen tiedon tuottamisessa ja tulkitsemisessa. Pohdimme, millaisia teoreettisia näköaloja tulokset avaavat posthumanistisen monilajisen tutkimuksen ja luonnontieteellisen tutkimuksen leikkauspintojen ymmärtämiseen, sekä miten tätä ymmärrystä voi hyödyntää erityisesti monilajisen ympäristökasvatuksen kehittämisessä.

**

Marianna Koljonen

Lihan kulutuksen luonnollisuus ja sen vastadiskurssit lasten kuvakirjassa

Lapsille mallinnettavissa eläinsuhteissa toistuu aikuisten ja muiden eläinten välisten suhteiden ristiriitaisuus mutta usein kohosteisena; lapsi on opetettava sekä kunnioittamaan ja välittämään että samanaikaisesti olemaan välittämättä tietyistä eläimistä. Lasten eläinsuhteen muodostumista on tutkittu 1980-luvulta alkaen muun muassa evoluutiobiologian (Wilson 1986), antropologian (Myers 1998) psykologian (Melson 2006), kriittisen sosiologian (Cole & Stewart 2014) sekä kasvatustieteen näkökulmista (Tammi ym. 2018) ja viime vuosina myös lastenkirjallisuudentutkimuksessa etenkin kriittisen eläintutkimuksen ja posthumanismin teoreettisissa kehyksissä.

Lastenkirjallisuudessa eläinten eettistä kohtelua ja toisaalta tiettyjen eläinten syömistä on kuvattu ja perusteltu samoilla argumenteilla jo 1700-luvulla: teurastus on määrättyjen eläinten onnellisena eletyn elämän luonnollinen päätös, lihan syöminen on terveellistä ja välttämätöntä, minkä lisäksi eläinten kasvattaminen ruoaksi on tärkeä työllistäjä. Kuitenkin lihaa syödessä yhteys lihaa edeltäneeseen elävään olentoon pyritään katkaisemaan ja häivyttämään, ja eettinen keskustelu käydään ruokapöydän ulkopuolella.

Esitelmässä kysyn, millaisin diskurssein muiden eläinten syömistä luonnollistetaan lapsille sekä lastenkirjallisuuden että ulkokirjallisin keinoin. Lisäksi tarkastelen, miten 1970-luvulta alkaen kirjoitettu eläineettinen lastenkirjallisuus haastaa luonnollisuusdiskurssia.

**

Kristiina Koskinen
Lapin yliopisto

Luonnosta ja dokumentaarisuudesta

Luontodokumenttien luontoa tarkastellaan populaarissa mediakeskustelussa usein objektiivisuuteen ja autenttisuuteen vedoten. Luonnontieteisiin kytkeytyvä keskustelu ohittaa elokuvan sisäsyntyiset ominaisuudet, kuten kerronnan ja estetiikan, tulkiten niitä toden tallenteen päälle asetettuina ominaisuuksina.

Luontodokumentteja on usein myös tutkittu tästä näkökulmasta. Esimerkiksi Derek Bousé on kirjassaan *Wildlife Films* luonnehtinut luontodokumentteja toiminnantäyteisiksi

eläindraamoiksi (2000, 16). Audiovisuaalisen kerronnan keinot on koettu virheellisiksi ja aitoa luontoa vääristäväksi elementiksi (esim. Horak 2006). Luontodokumenttien luotettavuus on asetettu ehdolliseksi sille, että jännite taiteen ja todistusaineiston välillä purkautuu (Gouyon 2019, 3–4).

Dokumentaarisen luontoelokuvan vertauskohteena näyttäytyy tällöin tarkemmin määrittelemätön aito ja autenttinen luonto, toisinaan myös geneerinen luontokokemus. Autenttinen luonto on kuitenkin hankalasti rajautuva termi, joka ehdottaa hyvinkin kyseenalaistettua dualistista luonnon ja kulttuurin vastakkaisuutta.

Sen sijaan että luontodokumentti vertautuu representaationa aitoon tai autenttiseen luontoon, voikin olla mielekäästä tarkastella luontodokumenttien luontoa lähtökohtaisesti kulttuurisena käsitteenä – siis verrata elokuvan esittämää luontoa luonnon käsitteestä käytyyn keskusteluun. Uusia näkökulmia avautuu tällöin paremminkin käsitteiden tarkasteluun erikoistuneista humanistisista tieteistä. Luontodokumenttien ymmärtäminen käsitteellisen luonnon esityksinä kuljettaa myös tarkastelemaan niiden todellisuussuhdetta toisin, eikä dokumentaarisuus tällöin ei enää määriy vain kuvauskaluston tuottaman indeksisen suhteen kautta, toden tallenteena.

Lisäksi luontodokumenttien tarkastelu nimenomaisesti audiovisuaalisina teoksina avaa mahdollisuuden ymmärtää aiemmin katveeseen jääneitä elokuvakerronnan tasoja osana esitettyä luontoa. Yleisradion Avaran luonnon esittämä Sikojen salattu elämä (Amazing Pigs, 2018, Britannia) on esimerkki luontodokumentista, jonka kerronnassa voi tällaisella tarkastelutavalla havaita jopa posthumanistiseen ajatteluun kytkeytyviä piirteitä. Paitsi että ihminen näyttäytyy esitetystä luonnosta osallisena, Sikojen salatun elämän kerronnassa voi havaita ei-inhimillisen olennon asettumista perinteisesti ihmiselle varattuun rooliin ja jopa ei-inhimillisen ja inhimillisen rajojen hälvemistä.

Luontodokumenttiin muodostuva dokumentaarinen performatiivisuus usuttaa pohtimaan eläimen subjektiivista kokemusta ja vakiintuneita tapoja esittää ei-inhimillistä olevaisuutta: esiintymisen vaikutelman herättävä sika ja testiolosuhteiksi rakennetut kuvauspaikat kyseenalaistavat katseen ja tiedon kohteena olevan luonnon, ja työntävät meidät katsomaan myös itseämme. Avaran luonnon luontodokumentit tavoittavat keskimäärin suuria yleisöjä, ja pienetkin vivahteet niiden kerronnassa voivat ehdottaa olennaisia muutoksia suomalaisen luontosuhteeseen.

Viitteet:

Bousé, Derek (2000) *Wildlife Films*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
Gouyon, Jean-Baptiste (2019) *BBC Wildlife Documentaries in the Age of Attenborough*.
Palgrave-Macmillan.
Horak, Jan-Christopher (2006) *Wildlife Documentaries: From Classical Forms to Reality TV*.
Film History, Vol. 18, 459–475

**

Toni Lahtinen
Olli Löytty
Helsingin yliopisto

Empiirisen ekokritiikin näkökulmia kirjallisuuden eläinkuvauksiin

Miten tutkia kaunokirjallisuuden eläinkuvauksia aikana, jolloin kirjallisuuden dystopiat luonnon monimuotoisuuden köyhtymisestä alkavat vaikuttaa yhä mahdollisimmilta, ellei peräti todennäköisiltä? Esitelmässä vastausta etsitään yhteiskuntatieteiden suunnasta, empiirisestä ekokritiikistä, jossa tutkitaan erilaisten eläin- ja ympäristökuvausten vaikutusta lukijoihin. Tämä ekokritiikin uusin tutkimussuunta pyrkii vuoropuheluun laadullisen ja määrällisen tutkimuksen välillä. Sen avulla on mahdollista saada tietoa todellisten lukijoiden tunteista, kuten empaattisesta eläytymisestä teosten kuvaamiin tilanteisiin ja eläinhahmoihin, joita teokset voivat herättää lukijoissa. Entä vaikuttaako lukeminen lukijoiden toimintaan? Esitelmän pitäjät työskentelevät Koneen Säätiön rahoittamassa tutkimushankkeessa “Kirjallisuus ja lukeminen ilmastokriisin aikakaudella”, jossa olemassaolevaa ekokriittistä tutkimusta täydennetään vastaanotto-, haastattelu- ja kyselyaineistojen analyysillä.

**

Otto Latva

HumBio-projekti ja merieläimiä käsittelevä historiallinen tieto

Suomen meri- ja rannikkoalueen biodiversiteetissä on tapahtunut viimeisten vuosisatojen aikana monenlaisia muutoksia, joita on tutkittu erityisesti luonnontieteissä. Nämä tutkimukset ovat tärkeitä ja ne tarjoavat arvokasta tietoa esimerkiksi eri eläinlajien levinneisyydestä ja elinoloista. Luonnontieteellinen tutkimus ei pysty kuitenkaan yksin selittämään biodiversiteetissä tapahtuneita muutoksia, sillä nämä muutokset liittyvät merkittävästi siihen, miten ihmiset käyttävät ja kontrolloivat luontoa ja millaisia näkemyksiä heillä on esimerkiksi eri lajeista. Itämeren alueen elonkirjossa pitkällä aikavälillä tapahtuneista muutoksista suuri osa onkin joko välillisesti tai suoraan tapahtunut ihmisen vaikutuksesta. Näitä tekoja ohjanneet näkemykset luonnosta ovat kaikki kulttuurisesti muodostuneet pitkän historiallisen prosessin aikana.

Syyskuussa 2021 käynnistynyt Suomen Akatemian rahoittama tutkimushankkeemme Kadonneet, uhanalaiset ja saapuneet lajit – Ihmisten suhde Itämeren muuttuvaan biodiversiteettiin (HumBio, <https://www.utu.fi/humbio>) tutkii ihmisen suhdetta Suomen meri- ja rannikkoalueen muuttuneeseen elonkirjoon erityisesti historian-, kulttuurin- ja kielentutkimuksen keinoin. Tässä sessiossa hankkeemme tutkijat valottavat tarkemmin, miten ihmisten historiallista suhdetta Itämeren biodiversiteettiin tutkitaan eri tieteenalojen lähtökohdista.

Esitelmässään Latva kertoo HumBio-hankeesta yleisellä tasolla ja esittelee myös omaa hankkeessa tehtävää historian tutkimustaan. Latva kertoo esimerkkejä muun muassa siitä, miten merimetsoja ja puutiaisia käsittelevä julkinen keskustelu sanoma- ja aikakauslehdissä on muuttunut yli sadan vuoden aikana Suomessa, ja mitä tällaiset muutokset ylittää kertovat suhteestamme ei-inhimillisiin eläimiin.

**

Ilkka Levä

FT, Suomen ja Pohjoismaiden historian dosentti

Eläin meissä: Koronavirustartunnat yhteiskunnallisena kytkeytymisenä Suomessa 2020-2021

Alustuksen tieteenalana on yhteiskuntatieteellinen historiantutkimus. Päättökysymys: Miten suomalaisen yhteiskunnan reaktioita Covid-19 pandemiaan voisi käsitteellistää yhteiskuntatieteellisesti virittyneen historiantutkimuksen keinoin ihmisen ja eläimen välisen toisiinsa kietoutumisen kautta poliittisena ilmiönä?

Aineisto ja menetelmät: Aineistona toimii kaikki suomalaisen lehdistön ja muun median (esim. internet) puhunta Covid-19 pandemiaa koskien sekä maan hallituksen julkisuuteen antamat tiedonannot virukseen liittyen pandemian aikana vuosina 2020–2021, joissa määritellään jollain tavoin ihmisen poliittisuuden luonnetta suhteessa eläimiin. Menetelmänä on aineiston lukeminen Gilles Deleuzen ja Félix Guattarin erityisesti Mille plateaux-teoksessa (1980/1987) kehittelemän havaintosemioottisen teorian käsitteistön sekä Paolo Virnon moneusteorian tarjoamien käsitteiden avulla. Koronaviestinnän aika- ja paikkasidonnaisia historiallisia ja yhteiskunnallisia merkityssisältöjä Suomessa käsitteellistetään pohtimalla ihmisluonnon poliittisuuden luonnetta

- a) yhtäältä suhteessa ihmisen eläimellisyyteen sekä
- b) toisaalta tämän moniulotteisena nähtävän suhteen (ihmiseläin/eläin/moneus) kietoutuneisuuden tuottamiin seurauksiin inhimilliselle ajattelulle.

Lähtöoletuksena on, ettei olemista voi nähdä yksinomaan inhimillisen toiminnan kiinteänä merkityksenä. Ymmärtämällä olemiseemme sisältyvän myös toisenlaisia aspekteja, eli erilaisia maagisia ja eläimellisiä tulemisia voisi Covid19-viruspandemian nähdä kiinteinä pidettyjen merkitysten purkautumisena ja muuntumisen tilana, jolla on seurauksia yhteiskunnalliselle käyttäytymisellemme. Tällöin näitä tartuntojen leviämisen synnyttämiä tulemisia tulisi me tason pakottavuudessaan lukea politiikalle sekä yhteiskunnalliselle kytkeytymiselle myös uusia mahdollisuuksia avaavina tekijöinä.

Keskeisinä teoreettisina käsitteinä toimivat olemisen pysyvien merkitysten tavanomaisuutta haastavat havaintosemiotikan käsitteet, jotka korostavat merkitysten joustavuutta ja muuntuvuutta aika- ja paikkasidonnaisesti. Deleuzen ja Guattarin teksteistä hyödynnetään seuraavia käsitteitä: manaajat ja heidän mahdollistamansa maagiset tulemiset, spinozistiset ruumiit, luonnottomat osallistumiset, tartuntojen kytkeytymiset, sommitelmat ja niiden paikallisuuden ensisijaisuutta korostavat pituus- ja leveysasteet, molaarinen ja molekulaarinen politiikka sekä niihin liittyvät uudesti järjestymisiä tuottavat paon linjat. Paolo Virnon teksteistä hyödynnetään seuraavia käsitteitä: moneus, peilineuronit ja yhteiskunnan perustavana tasona pidettävä kieltä edeltävä me-taso.

**

Heta Lähdesmäki

Peurojen ja ihmisten yhteenkietoutumia Saaristomerellä

Suomen meri- ja rannikkoalueen biodiversiteetissä on tapahtunut viimeisten vuosisatojen aikana monenlaisia muutoksia, joita on tutkittu erityisesti luonnontieteissä. Nämä tutkimukset ovat tärkeitä ja ne tarjoavat arvokasta tietoa esimerkiksi eri eläinlajien levinneisyydestä ja elinoloista. Luonnontieteellinen tutkimus ei pysty kuitenkaan yksin selittämään

biodiversiteetissä tapahtuneita muutoksia, sillä nämä muutokset liittyvät merkittävästi siihen, miten ihmiset käyttävät ja kontrolloivat luontoa ja millaisia näkemyksiä heillä on esimerkiksi eri lajeista. Itämeren alueen elonkirjossa pitkällä aikavälillä tapahtuneista muutoksista suuri osa onkin joko välillisesti tai suoraan tapahtunut ihmisen vaikutuksesta. Näitä tekoja ohjanneet näkemykset luonnosta ovat kaikki kulttuurisesti muodostuneet pitkän historiallisen prosessin aikana.

Syyskuussa 2021 käynnistynyt Suomen Akatemian rahoittama tutkimushankkeemme Kadonneet, uhanalaiset ja saapuneet lajit – Ihmisten suhde Itämeren muuttuvaan biodiversiteettiin (HumBio, <https://www.utu.fi/humbio>) tutkii ihmisen suhdetta Suomen meri- ja rannikkoalueen muuttuneeseen elonkirjoon erityisesti historian-, kulttuurin- ja kielentutkimuksen keinoin. Tässä sessiossa hankkeemme tutkijat valottavat tarkemmin, miten ihmisten historiallista suhdetta Itämeren biodiversiteettiin tutkitaan eri tieteenalojen lähtökohdista.

Lähdesmäki tarkastelee ihmisten ja valkohäntäpeurojen (nykynimeltään valkohäntäkauriiden) yhteenkietoutumia Saaristomerellä keskittyen Seilin saareen. Esitelmässä valotetaan muistitiedon ja kirjallisten aineistojen avulla peurojen ihmisissä herättämiä tunteita ja tekoja 1900-luvun puolivälistä tähän päivään ja tarkastellaan, minkälaisia toimijoita peurat ovat olleet Saaristomerellä? Miten näkemykset valkohäntäpeurasta vieraslajina ovat vaikuttaneet niiden kanssa elämiseen? Entä minkälaisia yhdessäelämisen muotoja ihmiset ovat kehitelleet?

**

Elina Maaniitty
Väitöskirjatutkija, Helsingin yliopisto

Tautien historia, eläimet ja One Health – Kuinka katsoa historiaa toisin silmin?

Lääketieteen ja laajemminkin luonnontieteiden piirissä sekä niistä käytävissä keskusteluissa on viime vuosina noussut voimakkaasti esiin One Healthiksi nimetty ajattelu. Tämä lähestymistapa korostaa kaiken elollisen – ja siten myös kaiken elollisen terveyden – keskinäisriippuvuutta, yhteenkietoutuvuutta ja erottamattomuutta. Ihmisten terveyttä ja siihen kohdistuvia uhkia ei ole mahdollista erottaa muiden eliöiden sekä elinympäristöjen terveydestä; tästä syystä myös niiden tarkastelu erillisinä on syytä haastaa. One Health -ajatteluun liittyy kiinteästi ilmastonmuutoksen, luontokadon, eläinoikeuskysymyksien ja globaalin eriarvoisuuden tarkastelu terveysriskien näkökulmasta. Covid-19-pandemian seurauksena nämä kysymykset ovat saaneet palstatilaa myös mediassa.

Historiantutkimus puolestaan on useimmiten äärimmäisen ihmiskeskeinen tieteenala. Tautien ja lääketieteen historian piirissä on kyllä perinteisesti tarkasteltu myös eläimiä ja elinympäristöjä, mutta lähes poikkeuksetta ainoastaan siitä näkökulmasta, millaisia vaikutuksia niillä on ollut tautien mekaniikkaan ihmisten kannalta. Erityisenä rasitteena tautien ja lääketieteen historialla on ollut positivismi sekä narratiivit, joissa vain nykytilanteeseen suoraan johtaneet tai sen kannalta ”oikeiksi” osoittautuneet havainnot ja toimet katsottu tutkimisen arvoisiksi. Tässä kontekstissa eläimille ja muulle elolliselle on ollut tarjolla vain vektorin, riskin tai suoranaisen pahan rooli. Lääketieteen, tautien ja terveyden historia on viime vuosikymmeninä huomattavasti monipuolistunut, varsinkin sosiokulttuuristen ja eettisten kysymysten, mielenterveyden historian sekä valta-aspektien, kuten lääkäri- potilassuhteiden,

suuntiin. Laajentuminen One Healthin teemoihin on kuitenkin vielä aloittamatta. Katseen kääntäminen myös tautihistorian piirissä niiden suuntaan olisi erittäin luontevaa, ja niin nykyhetken kuin tulevaisuudenkin riskien ja mahdollisuuksien ymmärtämisen kannalta tärkeää.

Esitelmässäni etsin vastauksia siihen, mitä One Health -ajatteluun pohjaava tautien historia voisi olla ja millaisia kysymyksiä se voisi esittää. Kuinka voisimme uudelleenarvioida menneisyyden epidemioita, tautiympäristöjä ja kehityskulkuja sekä niistä tehtyjä tulkintoja? Kuinka kääntää katse ihmisten sijasta eläimiin, kasveihin ja elinympäristöihin? Mitä esimerkiksi posthumanismi ja kolonialismin tutkimuksessa käytetyt näkökulmat ja menetelmät voisivat tuoda tautien historian tutkimukseen? Miten voisimme tarkastella luonnonkatastrofien, epidemioiden ja muiden kriisien pitkän aikavälin vaikutuksia eläinten ja muun luonnon kannalta? Kuinka katsoa historiaa toisin silmin?

**

Pinja Mustajoki

Rajatut elämät – mitä näemme ja emme näe luontodokumenteissa ja eläinaktivistivideoissa

Television luontodokumentit ja eläinaktivistien toimista suomalaisilla eläintuotantotiloilla kuvatut videot edustavat monessa mielessä muunlaisten eläinten audiovisuaalisen dokumentoinnin ääripäitä. Kuvaus- ja kameratekniset erot ovat silmiinpistäviä. Luontodokumenteissa kamera liittää lintuperspektiivissä, seuraa kohdetta ja tarkentaa yksityiskohtiin erikoislähikuvissa. Värikylläiset, syväterävyydellä leikittelevät kuvat soljuvat musiikin säestäminä kertojääänen kuvaillessa tapahtumia. Ajankulu venyy hidastusten myötä tai tiivistyy time lapse -kuvissa. Eläinaktivistivideot puolestaan ovat tyypillisesti hämärissä sisätiloissa kuvattua raakamateriaalia, jossa pikselöityminen ja kuvan epätarkkuus ovat osa dokumentaation todistusaineistomaista tyyliä. Siinä missä luontodokumentit kertovat tarinoita fiktioelokuvalle tyypillistä narratiivisia mukailen, eläinaktivistivideoissa kuvat leikkaantuvat yhteen vailla draaman kaarta.

Jotain yhteistä näillä ääripäiden eläindokumentaatioilla kuitenkin on: ne ovat portteja lähemmäksi eläimiä, joita useimmat meistä eivät arjessaan kohtaa. Aktivistivideot paljastavat nykymuotoisen eläintuotannon karut näkymät, joita varjellaan julkiselta katseelta. Näissä näkymissä oleellista osaa näyttelevät tehdasmaiset ympäristöt, jotka kielivät tuotantoeläinten asemasta koneen kaltaisina hyödykkeinä vailla itseisarvoa. Luontodokumenteissa esiintyvät eläimet taas ovat tyypillisesti suoran hyötösuhteen ulkopuolella. Tämän vuoksi luonnonvarainen eläin onkin tuotantoeläintä helpompi asettaa inhimillisen katseen kohteeksi. Luontodokumenttien eläimet ovat – ainakin näennäisesti – siellä, missä niiden kuuluukin olla: “luonnossa”, vailla kontaktia ihmiseen.

Esityksessäni vertailen aktivistivideoita ja luontodokumentteja muunlaisten eläinten kohtaamispaikkoina suunnaten huomioni etenkin siihen, mitä jää kuvien ulkopuolelle. Realistisinkin kuva on vain kuva: ajasta ja paikasta irrotettu, kaksiulotteiseen muotoon latistettu toisinto tapahtuneesta. Liikkuva kuva ei pääse irti itse kuvaamisaktiin liittyvistä, välttämättömistä valinnoista, jotka alkavat kuvaamisvälineistön valinnasta ja päättyvät videokuvan ottojen valikointiin ja editointiin. Toisaalta lopullinen kuva muodostuu katsojan päässä: se, mitä nähdään, ei aina ole se, mitä katsotaan.

**

Marianne Mäkelin
Lotta Hautamäki
Helsingin yliopisto

Speculative thinking in multispecies studies

Multispecies studies draws from a rich and varied field of theorizations. One of these currents stems from the philosophies of Isabelle Stengers and Alfred North Whitehead, and particularly Whitehead's work on the concept of nature and speculative thinking. We trace and elaborate on what these philosophies have to offer for multispecies studies, using as examples specific cases of problematizing nature, such as our own case studies with researchers developing genetically modified mosquitoes in malaria control and biologists studying the microbiome. Through these examples, we ponder on speculative thinking as a method.

**

Eeva Nikkilä
Turun yliopisto

Luontoa ja luonnottomuutta 1920- ja 1930-lukujen sikalarakentamisessa

Esityksessäni tarkastelen sikalarakentamisen kehittymistä 1920- ja 1930-luvuilla ja nostan esiin sopivien ja sopimattomien sikalarakennusten kriteerejä. Kysyn, minkälaisia sianhoidon tiloja sikaloista eri rakennusmateriaalien myötä muodostui, ja miten käsitykset sikojen luonnollisista tarpeista näkyivät sikalarakentamisessa.

Kehittyvä sikatalous edellytti sikalarakennuksia, jotka mahdollistivat sikojen menestyksekkään kasvattamisen ja hoitamisen ympärivuotisesti. Eri rakennusmateriaalit, kuten puu, tiili ja sementti, vaikuttivat sikalan ominaisuuksiin, ja siihen, kuinka sopiva ympäristö sikala sioille oli. Käsitykset sopivista ja sopimattomista sikaloista olivat 1920- ja 1930-luvuilla vaihtelevia, ja erilaisten rakennustapojen ja -materiaalien käyttöä perusteltiin myös sikojen luonnollisilla tarpeilla. Vastaavasti sikalarakennuksista saattoi eri rakennustavoilla ja -materiaaleilla tulla luonnottomia paikkoja, joissa siat viihtyivät huonosti ja sianhoito ei ollut kannattavaa. Erilaisia materiaaleja yhdistelemällä sikalan tilallisia ominaisuuksia pystyttiin myös muokkaamaan sioille sopivammiksi.

Sikalan rakentamisessa suosittiin paikoin halpoja, nk. hökötyssikaloita, jotka olivat hyvin yksinkertaisia, pääosin puusta ja muista luonnonmateriaaleista rakennettuja suojia, mutta yhtäältä yleistyivät myös sementti- ja savitiiliset sikalat. Vaikka hökötyssikalan rakentaminen oli monesti taloudellinen kysymys, sitä perusteltiin myös luonnonmukaisuudella ja sikojen paremmalla viihtymisellä suhteessa uusiin sementtisikaloihin. Ensimmäiset kokemukset sementtisikaloista eivät olleet järin hyviä, mikä osaltaan nosti luonnonmateriaalien arvostusta myös muuten kuin taloudellisessa mielessä halpoina rakennusaineina. Yksi keino parantaa sementin sopivuutta olikin yhdistää siihen muita materiaaleja, kuten puuta.

**

Jenny Nilsson
Institute for Language and Folklore
Stefan Norrthon
Stockholm University

Understanding animal nature – the performance of horse and dog behaviour in conversation

Societal and cultural changes over the last century have resulted in new types of relationships between humans and domesticated animals. Humans offer their pets food, care, and products like those offered to their children, and pets often enjoy the same status as family members. Pet owners also spend a lot of time communicating with and about their animals, making large efforts to understand their needs, feelings and thoughts. Studying the relationship between humans and domesticated animals, may provide a better understanding of the culture and time that we live in (see e.g. Ekström & Kaijser 2018 Andersson Cederholm et al. 2014, Haraway 2003, Kulik 2017).

In a newly started linguistic project, our object is to understand how humans and pets interact with each other in everyday life. We investigate which roles are given and taken by pets, as well as how humans speak with, about, and as the animals. In a data set of video recordings of everyday situations where at least two humans and one pet (horse or dog) is present, we have analysed how humans perform the animal's thoughts, sounds and body movements. We use multimodal interactional analysis (Lundström 2020, Mondada 2018, Mondémé 2020) to shed light on how humans use bodily and vocal resources in their performance of pets. We focus on how humans give pets a voice (cf. Tannen 2004, Johnstone 2013, Coupland 2001, MacMartin et al 2014, Roberts 2004) and how they mimic animal behaviour. In this presentation, we show how humans are guests in animals' communicative repertoires as a way to understand animal nature.

Andersson Cederholm, E., Björck, A., Jennbert, K., & Lönngren, A-S. (Eds.), 2014. Exploring the Animal Turn: Human-animal relations in Science, Society and Culture. The Pufendorf Institute of Advanced Studies, Lund University.

Coates, J., 1996. Women Talk. Conversations between Women Friends. Blackwell, Oxford.

Coupland, N., 2001. Dialect stylization in radio talk. *Language in Society*, 30(3), 345-375.

Ekström, S., & Kaijser, L. (Eds.), 2019. Djur: Berörande möten och kulturella smärtpunkter. Göteborg: Makadam.

Haraway, D. J., 2003. The Companion Species Manifesto. Dogs, People, and Significant Otherness. Chicago: Prickly Paradigm Press.

Johnstone, Barbara, 2013. Speaking Pittsburghese: The story of a dialect. New York: Oxford University Press.

Kulick, D., 2017. Human–animal communication. *Annual Review of Anthropology*, 46, 357-378.

Lundström, C., 2020. Interaktion mellan djur och människor. In: M. Broth, Mathias & L. Keevallik (eds.). Multimodal interaktionsanalys, 379-394. Lund: Studentlitteratur,

MacMartin, C., Coe, J., & Adams, C., 2014. Treating distressed animals as participants: I know responses in veterinarians' pet-directed talk. *Research on Language and Social Interaction*, 47(2), 151–174.

Mondada, L., 2018. Multiple temporalities of language and body in interaction: challenges for transcribing multimodality. *Research on Language and Social Interaction* 51(1). S. 85–106.

Mondémé, C., 2020. Touching and petting: exploring “haptic sociality” in interspecies interaction. I: A. Cekaite & L. Mondada (red.), Touch in social interaction: Touching moments New York: Routledge. S.171–196.

Roberts, F., 2004. Speaking to and for animals in a veterinary clinic: A practice for managing interpersonal interaction. *Research on Language and Social Interaction*, 37(4), 421–446.

Stec, K., Huiskes M. & Redeker, G., 2015. Multimodal analysis of quotation in oral narratives. *Open Linguistics*, vol. 1, (1).

Tannen, D., 2004. Talking the dog: Framing pets as interaction resources in family discourses. *Research on Language and Social Interaction*, 37(4), 399–420.

**

Nina V. Nygren

Dr (Sc. Admin), post doc researcher

Research group of Politics of Nature and the Environment (PONTE) /

STUE Sustainable Transitions of Urban Environments

Faculty of Management and Business

University of Tampere, Finland

The nature of yard rats

What happens when rats appear at the winter bird feeding of a rat researcher? Rats challenge the concept of naturalness of nonhuman wild animals by living alongside humans in urban spaces all around the world. Rats find their food and shelter exclusively in human modified habitats by skillfully tapping into the streams of metabolism of the human city, such as heat, food and waste. Their natural habitat is the city, and yet they are treated as strangers and trespassers in the urban environment.

In my presentation I will discuss how to use my autoethnographical material and photos and videos, collected during the winter of 2021-22. I hosted birds, urban rats and other mammals and the professional cameras of photographer, Juha Suonpää, in our yard in Tampere, Finland. I wrote my feelings and events connected to the yard rats quite regularly in a diary. I reflect the often contradictory feelings connected in the triad of nonhuman animals, humans and technology. Rats and other nonhuman animals in the yard eating the food that I bought for them, and using our backyard as part of their own habitat. Humans – family members, friends, colleagues, neighbours, health inspectors – relating to the rats and me as their host in their own ways. Technology – the cameras, the nonhuman prosthesis, allowing me (and others) to see these nonhuman animals up close, live and recorded, eating, running, fighting/playing and grooming. Using the snow as more-than-human technology to construct an igloo studio for the rats, together with them. But also traps, or the plans of traps, or the possible, invisible traps of the human neighbours.

My research is part of the multidisciplinary Helsinki urban rats (HURP) project where I analyse urban rat management. In my presentation I will present my autoethnographical material together with the photos and videos of Juha Suonpää, welcoming discussion on how to use this material in an academic publication.

**

Tiina Ollila

Eläimen luonto teurastamolla – Elävästä olennosta työstettäväksi materiaiksi

Ennen tainnuttamista tuotannossa käytettävä eläin on olento, joka hengittää ja havainnoi ympäristöään. Tainnuttamishetkellä se ei ole kuollut, mutta ei eläväkään. Tainnuttamisen ja kuolemanvarmistuksen jälkeen siitä tulee työstettävää materiaa, ainesta ihmisravinnoksi ja erilaisiksi sivutuotteiksi.

Lihan kulutus ja markkinointi nojaavat pitkälti lihansyönnin luonnollistamiseen ja mielikuviin luonnosta, perinteistä ja luonnonläheisestä maaseudusta. Broilerin, sikojen ja nautojen teurastus tapahtuu kuitenkin pääosin isoilla moderneilla teurastamoilla teknologisenä liukuhihnatyönä.

Esitelmässä käsittelem, miten eläimen luonto näkyy Eläinten hyvinvointikeskus EHK:n tekemissä Hyvä toimintatapa teurastuksessa -oppaissa ja miten tietynlaista toimintakulttuuria luonnollistetaan teurastamoympäristössä.

**

Miika Remahl (MA)
Doctorand
Doctoral Programme in History and Cultural Heritage.
University of Helsinki

Lions, Roman venationes and nature: the concepts of power over animals

Introduction:

Ever since lions first appeared in Roman triumphs (2nd century B.C.), they soon became prominent animals to be included in triumphs and in the subsequent staged hunts (lat. venationes) in games (lat. ludi) that followed. Lions were either trained to do tricks or used to fight or execute people in front of the audience. As the Roman Empire expanded, lions became easier to acquire, but the process still remained very challenging for the hunters, and devastating to the animals: the transportation conditions were terrible, and a lot of the animals perished during and before the exhibitions. Moreover, the popularity of the games led to an increased amount of animals being hunted and captured. Over time, this process resulted in depletion or even extinction of numerous animal species over the Mediterranean. Lion populations were also greatly affected by this process.

This presentation deals with the practical and symbolical reasons for why lions were included in the games, with a special scope on how the process relate to Romans' relation with nature. Lions were amongst the most numerous animals to be brought to the games, with a huge cultural, symbolical and exotic value. Moreover, lions that were captured were present in both in the triumphs as spoils of war and in the subsequent games, representing the Roman conquest of the defeated peoples and the triumphant over the perils of nature.

My main source materials are the literary accounts and descriptions of Roman authors relating to the games, in late Republic and early Imperial era. Staged hunts are often described by the same Roman nobility who witnessed the games or even arranged ones themselves. Written sources include poems, letters and other writings of authors who examine lions, the ways of hunting, the games and the cultural, mythological and religious backgrounds of these practices.

**

Hannu Salmi

Merikotka, tunteet ja media

Suomen meri- ja rannikkoalueen biodiversiteetissä on tapahtunut viimeisten vuosisatojen aikana monenlaisia muutoksia, joita on tutkittu erityisesti luonnontieteissä. Nämä tutkimukset ovat tärkeitä ja ne tarjoavat arvokasta tietoa esimerkiksi eri eläinlajien levinneisyydestä ja elinoloista. Luonnontieteellinen tutkimus ei pysty kuitenkaan yksin selittämään biodiversiteetissä tapahtuneita muutoksia, sillä nämä muutokset liittyvät merkittävästi siihen, miten ihmiset käyttävät ja kontrolloivat luontoa ja millaisia näkemyksiä heillä on esimerkiksi eri lajeista. Itämeren alueen elonkirjossa pitkällä aikavälillä tapahtuneista muutoksista suuri osa onkin joko välillisesti tai suoraan tapahtunut ihmisen vaikutuksesta. Näitä tekoja ohjanneet näkemykset luonnosta ovat kaikki kulttuurisesti muodostuneet pitkän historiallisen prosessin aikana.

Syyskuussa 2021 käynnistynyt Suomen Akatemian rahoittama tutkimushankkeemme Kadonneet, uhanalaiset ja saapuneet lajit – Ihmisten suhde Itämeren muuttuvaan biodiversiteettiin (HumBio, <https://www.utu.fi/humbio>) tutkii ihmisen suhdetta Suomen meri- ja rannikkoalueen muuttuneeseen elonkirjoon erityisesti historian-, kulttuurin- ja kielentutkimuksen keinoin. Tässä sessiossa hankkeemme tutkijat valottavat tarkemmin, miten ihmisten historiallista suhdetta Itämeren biodiversiteettiin tutkitaan eri tieteenalojen lähtökohdista.

Salmi analysoi merikotkan muuttuvia merkityksiä sanoma- ja aikakauslehdissä. Merikotka kuuluu Saaristomeren lajiston tunnusmerkkeihin. Sen kanta on onnistuttu elvyttämään viime vuosikymmenien tehokkaan työn tuloksena. Esitelmä pohtii median roolia luonnon monimuotoisuuden havainnoijana ja analysoi erityisesti merikotkaan liitettyä tunnesanastoa.

**

Tiina Salmia
University of Turku

Selfies with seagulls – Contesting anthropocentric ideals of nature

There are in total 814 photographs in Instagram posted between 12 August 2013 and 31 December 2019 with the hashtag seagullselfie (the photographs posted after 2020 have been excluded from the material, as my intention in my dissertation is to study the 2010s). In this presentation I discuss in which ways are non-human and human embodied agency and the interactions between species experienced in these images? Inspired by discussions on new materialism and posthumanism and drawing on Stacy Alaimo's concept of trans-corporeal interactions, I examine the affects caused by these interspecies encounters. Alaimo suggests that human corporality is intertwined in the more-than-human world and its interactions with other bodies constantly shape it (Alaimo 2008, 238, 248–249).

Donna Haraway's concept of "naturecultures" emphasizes how nature cannot be separated from culture, environment from humans, or materiality from meaning (Haraway 2008, 62). Seagulls are liminal creatures living in both settings considered urban and natural. In Instagram photographs with the hashtag seagullselfie the seagulls are interpreted as allegories of freedom but also as "trash birds" or "rats with wings". These images negotiate how to live side by side with intelligent urban animals.

Mary Douglas (2000 [1966]) asserts that "dirt is matter out of place". It seems that seagulls are interpreted to be dislocated in urban space and are classified as "problem animals". Gavan P. L. Watson criticizes the prevailing discourse that reinforces anthropocentric ideals of what nature should be: humble, melodic, and achievable on human terms (Watson 2013, 34). There is no such "nature" in the seagull selfies of my material that, separated from the human embodiment, would stay as an obedient and beautiful background for photographs.

Keywords: seagull, selfie, affect, new materialism, posthumanism, photography, interspecies encounters, urban animals

References

- Alaimo, Stacy. 2008. "Trans-Corporeal Feminisms and the Ethical Space of Nature", In *Material Feminisms*, edited by Stacy Alaimo and Susan Hekman, 23–46. Bloomington: Indiana University Press.
- Douglas, Mary. 2000 [1966]. *Puhtaus ja vaara – Ritualistisen rajanvedon analyysi*. Tampere: Vastapaino.
- Haraway, Donna. 2008. *The Companion Species Manifesto*. Chicago: Prickly Paradigm Press.
- Watson, Gavan P. L. 2013. "See Gull: Cultural Blind Spots and the Disappearance of the Ring-Billed Gull in Toronto", In *Trash Animals: How We Live with Nature's Filthy, Feral, and Unwanted Species*, edited by Kelsi Nagy and Philipp David Johnson II, 31–38. Minneapolis: University of Minnesota Press.

**

Justyna Schollenberger
Assistant Professor
Institute of Polish Culture
University of Warsaw

His Animal's Voice – Darwinian and posthumanist animal narrations

I want to concentrate on Darwin's narrative strategies on blurring human-animal border. In Darwin's works we encounter intriguing fragments in which a non-human observer is endowed with the task of scientific investigation. The most elaborate is the paragraph from the *The Descent of Man*, where an ape considers his own place on the evolutionary ladder but we also encounter talking dog. Interestingly, even Thomas Huxley, famous "Darwin's bulldog", gives an example of reflexive jellyfish – example interpreted by Tim Ingold as a curious mark of misunderstanding of the consequences of Darwinian worldview. Darwin in a way employs animals to help him to argue the evolutionary theory which both elevate animal status and proves human animal descent. The limits of nature-culture division get entangled in the

constant evolutionary change (there would be no culture as we know it without the work of humble earthworms as Darwin proves in the *Formation of Vegetable Mould through the Action of Worms*). Though such anecdotes sound anthropomorphic and familiar, their disruptive potential persists. Our human self is something to be yet confirmed (even by a fictional Kafkesque scholar ape) rather than it is given as a firm entity (Agamben). Human identity is grounded in our animal origin; it can be viewed as something ‘con-firmed’ only in a structured narration. Darwin’s lesson is that our self-reflection is somehow depended on others’ perspective; on weird, predominantly wordless “pale region” (Foucault) of tales without *logos*. Posthumanism can be defined as the art of listening of such tales; the art – rather than method – of search of new idioms to express them (Haraway, Tsing, Bennett, Braidotti). I want to consider to what extent the work of the storytelling imagination could be the source of encounter with non-human others.

**

Vappu Susi
Väitöskirjatutkija
Tampereen yliopisto
Tutkivan teatterityön keskus T7
Kulttuurintutkimus

Liikenne toisten elinympäristönä

Liikenne on ihmiskeskeinen rakennelma, jonka osuus maailmanlaajuisessa ekologisessa kriisissä on kiistaton (Urry 2013). Liikenne tuhoaa elinympäristöjä ja tappaa lukemattomia eläimiä, samalla liikennekuolemiin suhtaudutaan kuin ne kuuluisivat asiaan (Fishel 2019). Tällainen ruumiita tuottava liikenne edustaa italialaisille UfoCiclismo -aktivisteille (2022) väkivaltaa eläimiä ja ympäristöä kohtaan ja he peräänkuuluttavat ihmisten liikkumisen syitä ja päämääriä. Nykyluonne onkin kuin Timothy Mortonilta (2016) tuttu hyperobjekti, jonka sivuvaikutuksilta täytyy sulkea silmänsä, sillä se on liian mutkikas käsittää kaikkine kapitalistiseen talousjärjestelmään liittyvine kytköksineen.

Lähestyn hyperobjektista liikennettä pyöräilemällä. Pohdin, miten voimme jakaa toisten, muunlajisten, elinpiirin kunnioittavasti, kun olemme liikenteessä. Kehitän kulttuurintutkimuksen alaan sijoittuvassa taidelähtöisessä väitöskirjatutkimuksessani tutkivan pyöräilyn menetelmää, joka harjaannuttaa ymmärrystä vuorovaikutussuhteista liikkujan ja muiden tekijöiden välillä. Pyrin ihmisaistien avaamiseen erilaisilla kuunteluharjoituksilla ja tarkastelen pyörällä liikkujan mahdollisuuksia tuntea empatiaa toisia kohtaan. Harjoitukset problematisoivat liikenteen käsitettä sekä liikenteen kulttuurista ja eettistä kestävyyttä. Tutkivan pyöräilyn tarkoitus on purkaa ihmisen ylivaltaa liikenneympäristöissä ja tehdä tilaa muunlajisille toisille.

Kirjallisuus:

Fishel, S. R. Of other movements: nonhuman mobility in the Anthropocene. 2019.
Morton, T. Dark ecology: For a logic of future coexistence. 2016.
Urry, J. Societies Beyond Oil: Oil Dregs and Social Futures. 2013.
Cosa è l’UfoCiclismo. <https://ufociclismo.wordpress.com>. Viitattu 11.2.2022.

**

Tuure Tammi
Oulun yliopisto

Riikka Hohti
Helsingin yliopisto

Kolme pientä hiirtä - nuorten ja eläinten välisten suhteiden perimmäinen vipeltävyys

Pari viikkoa sitten Lauri ja Dima toivat kaksi hiirtä kasvarille.
Siellä ne nyt ovat,
Domino ja Oreo, hienosti sisustetussa häkissään, jossa on kaikenlaisia vekottimia.
Lauri ja Dima kertovat minulle, että he menivät hyvään eläinkauppaan ostaakseen ne
koska he halusivat hyvät geenit.
Hiiret maksoivat 20 euroa kumpainenkin.
Kysyn, omistavatko he nyt yhden hiiren kumpainenkin.
Ei, he vastaavat, molemmat omistavat puolet kummastakin hiirestä.
Yksi kasvarin lasten isoimmista unelmista
on se, että eläimiä tulisi aina vaan lisää ja lisää.
Hiirivauvat olisivat niin ihania,
ei haittaa, vaikka niitä olisi 500, nuoret sanovat.

Kasvatuksen käytännöissä nuorten ja eläinten välistä kanssakäymistä perustellaan luonnollisuudella tai sisäsyntyisyydellä ja sillä katsotaan olevan lähtökohtaisesti positiivisia, hyvinvointia lisääviä ja kehitystä edistäviä seurauksia. Tässä monilajisessa etnografisessa tutkimuksessa tarkastelemme nuorten ja eläinten suhteita sommitelman käsitettä käyttäen ja kytkeytyen käynnissä olevaan eläinkäanteeseen ja posthumanistiseen filosofiaan. Uppoudumme erään erään peruskoulun sisäpihalle rakennetun pienoiseläintarhan arkeen. Täällä trooppisessa kasvihuoneessa keskellä helsinkiläisen lähiön koulua yläkoululaiset nuoret toimivat lukuisten lemmikkieläinten vastuuhoitajina ja osallistuvat myös pienoiseläintarhasta huolehtimiseen kokonaisuutena.

Tutkimuksemme pohjautuu sekä aineiston tuottamisen, analyysin että raportoinnin vaiheissaan tarinalliseen lähestymistapaan. Kerromme esityksessämme kasvihuoneeseen hankituista lemmikkihiiristä, sinne heinälastin seassa pujahtaneista peltohiiristä ja pakastimesta noudetuista, lemmikkikäärmeelle syötettävistä ruokahiiristä. Tarinoiden myötä sommitelmat alkavat avautua ja hiirten tarinat ja tulevaisuudet kietoutua kohtalokkaasti ihmiskeskeiseen ja ihmisen ylivertaisuutta korostavaan diskurssiin.

Väitämme, että asetelmaa ”lapsi ja eläin” on mahdollista purkaa ja siihen liittyviä kipukohtia nostaa esiin. Ihmiskeskeisyyden ”suurta kertomusta” ja ihmisen erityisyyden diskurssin aiheuttamia sokeita pisteitä voidaan haastaa osittaisilla, repalaisilla ja rihmastoisilla tarinoilla, jotka tuovat yhteen yhteiselön tunteikkuuden ja tärkeyden, mutta myös ei-viattomuuden, väkivaltaisuuden ja konfliktit. Tätä kautta myös kasvatus-, terapia- ja hyvinvointikeskustelua dominoivia ihmisen ylivertaisuutta ja hyötyjen uuttamista painottavia käytänteitä on mahdollista vaivaannuttaa ja ehdottaa tilalle nöyrympää maailmassa olemisen tapaa.

**

Harri Uusitalo

Kieli ja diskurssit merellisen luontosuhteen määrittäjinä

Suomen meri- ja rannikkoalueen biodiversiteetissä on tapahtunut viimeisten vuosisatojen aikana monenlaisia muutoksia, joita on tutkittu erityisesti luonnontieteissä. Nämä tutkimukset ovat tärkeitä ja ne tarjoavat arvokasta tietoa esimerkiksi eri eläinlajien levinneisyydestä ja elinoloista. Luonnontieteellinen tutkimus ei pysty kuitenkaan yksin selittämään biodiversiteetissä tapahtuneita muutoksia, sillä nämä muutokset liittyvät merkittävästi siihen, miten ihmiset käyttävät ja kontrolloivat luontoa ja millaisia näkemyksiä heillä on esimerkiksi eri lajeista. Itämeren alueen elonkirjossa pitkällä aikavälillä tapahtuneista muutoksista suuri osa onkin joko välillisesti tai suoraan tapahtunut ihmisen vaikutuksesta. Näitä tekoja ohjanneet näkemykset luonnosta ovat kaikki kulttuurisesti muodostuneet pitkän historiallisen prosessin aikana.

Syyskuussa 2021 käynnistynyt Suomen Akatemian rahoittama tutkimushankkeemme Kadonneet, uhanalaiset ja saapuneet lajit – Ihmisten suhde Itämeren muuttuvaan biodiversiteettiin (HumBio, <https://www.utu.fi/humbio>) tutkii ihmisen suhdetta Suomen meri- ja rannikkoalueen muuttuneeseen elonkirjoon erityisesti historian-, kulttuurin- ja kielentutkimuksen keinoin. Tässä sessiossa hankkeemme tutkijat valottavat tarkemmin, miten ihmisten historiallista suhdetta Itämeren biodiversiteettiin tutkitaan eri tieteenalojen lähtökohdista.

Uusitalo esittelee meri- ja saaristoympäristöön liittyvän sanaston etymologiaa ja kertoo, mitä sanat paljastavat ihmisten luontosuhteesta. Lajin nimeämisen taustalla saattaa vaikuttaa esimerkiksi pelko tai ajatus lajin hyödyntämisestä, mutta nimitykset voivat liittyä myös siihen, mitä ihminen on havainnut lajin elintavoista tai elinympäristöstä.

Lisäksi esitelmässä havainnollistetaan eläimiin ja kasveihin kohdistuvia kielenkäyttötapoja. Eri-ikäisistä kirjallisista lähteistä poimitut esimerkit valaisevat ihmisten suhtautumista ja ymmärrystä luonnon monimuotoisuutta kohtaan.

**

Virpi Valtonen

Kauhean karismaattinen rotta

Mitä meissä tapahtuu, kun kohtaamme rotan? Miten kuvailemme tuota kohtaamista? Millaisia merkityksiä luomme rotille ja rottakohtaamisiin ja kuinka näitä kohtaamisia tulkitsemme?

Tässä esityksessä tutkitaan sitä, millaisena ihmisten kertomissa rottatarinoissa rotta ja suhteemme rottaan näyttäytyy. Kaupunkirottaan liitetään usein siitä kerrottaessa voimakkaita mielikuvia, perustui kerrottu tarina aitoon kokemukseen tai ei. Harva jos mikään muu lähiympäristön eläin saa aikaan ihmisissä niin voimakkaita reaktioita kuin rotta. Tutkimuksissa rotta voidaan kuvata liminaalina eläimenä, ei mihinkään kuuluvana tai rajatapauksena. Sen elinympäristö on kuitenkin siellä, missä me ihmiset elämme. Elämme rottien kanssa yhteiseloja ja ”syömme samasta pöydästä”, vaikka tämän mielikuvan useimmat haluavat mieluusti unohtaa.

Aineistona on HURP-hankkeessa pro gradua varten kerätyt 99 tarinaa rottien kohtaamisesta. Tarinat on kerätty vuoden 2021 aikana pääosin nettilomakkeen kautta ja pääosa tarinoista on helsinkiläisten kaupunkilaisten kertomia omakohtaisia rottakohtaamisia.

Analysoin tarinoita Jamie Lorimerin (2007) ei-inhimillisen karisman käsitteen (non human charisma) kolmen näkökulman kautta. Ensinnäkin analysoin sitä, miten rotat näyttävät ekologisen karisman kautta, eli miten karisma liitetään rotan biologisiin ominaisuuksiin ja niiden käyttäytymiseen ja näyttäytymiseen keskuudessamme. Toiseksi pohdin tarinoiden rottakokemuksia esteettisen karisman kautta. Tämä tarkoittaa rottiin liitettyjä esteettisiä ominaisuuksia, jotka voivat esiintyä söpön karisman tai villin karisman muodoissa. Kolmas karisman muoto Lorimerilla on kehollinen karisma. Sillä tarkoitetaan eläimen viehättävyyttä tai muuta vaikuttavuutta, kuten älykkyyttä tai sinnikkyyttä, jota ihailaan. Karisman eri muodot aiheuttavat ihmisissä erilaisia affekteja ja näkyvät tarinoissa monesti värikkäinä ilmaisuina. Ajattelen karisman käsitteen kokonaisuudessaan tulkinnallisena käsitteenä ja se voi pitää sisällään niin ihastusta kuin inhoakin aiheuttavia tulkintoja.

Karisman eri muodot näyttävät tarinoissa moniäänisinä ja erimielisinä ja voivat kertoa jotain oleellista suhteestamme lähinaapuriimme rottaan. Pyrin linkittämään tuloksia myös osaksi laajempaa kysymystä: miten voisimme elää yhdessä rottien kanssa rinnakkain – kestävämmiin, monilajista maailmasuhdetta myötäilevämmiin?

Esityksen pohjalta tuotettava artikkeli kaupunkilaisten rottatarinoista on osa Helsinki Urban Rats- tutkimushanketta, jossa tutkitaan monialaisesti helsinkiläisiä kaupunkirottia. Toimin hankkeen yhteiskunnallisen osion toisena tutkijana.

**

Zuzana Velenska

Nature of liminal animals

This presentation explores the nature of liminal animals and their status in present societies. Contemporary scholar contributions to animal-human connectivity of liminal animals will be presented to provide understanding how humans have affected and been affected by liminal animals.

Liminal animals are wild and domestic species who live on anthropogenic food sources and share their living spaces with humans. These animals have changed their natural behaviour and have adapted to live near human habitat. This provides them with several benefits, but also puts them at high risk as well. Several usually wild animals such as foxes, racoons, badgers, monkeys, opossums, pigeons, rats etc. can be liminal, but the most significant liminal animals are stray cats and dogs. Nature of these previously domesticated species, which are now stray, have changed several times. These animals also affect human emotions and attitudes the most. A short overview of liminal animals that can be encountered near cities is beneficial to understanding this multi-species interconnectivity issue.

Although liminal animals had been part of life for centuries, it was not until the mid-nineteenth century that serious efforts were made to relief the suffering of homeless animals. A brief historical overview of liminal animals during modern history will enable us to reflect contemporary situation of feral, stray, or pest animals. It will also provide possible future

prospects. We will discuss how a humane response to liminal animals benefits for the environment, the community, and of course those animals.

On one hand liminal animals such as foxes, raccoons, badgers or stray cats or dogs attract people who like encountering and feeding, on the other hand can liminal animals threaten personal safety. Serious hygienic and epidemic issues have been linked to strays during history. Local governments still employ lethal, non-ethical solutions to this problem, although it makes both fiscal and ethical sense to develop sterilization programs as a means of humanely curbing overpopulation.

**

Zuzana Velenska

Transforming fox's naturalness

Fox's natural habitat has transformed significantly by influence of human civilization. From a wildlife omnivore foxes have got to live in specific connection with human. In this presentation we will discuss several kinds of specific inter-species connectivity between human and foxes. While some foxes have maintained their wilderness or have adapted to live near human, others have been caged and bred for fur. Some of them have been intentionally domesticated and some of them have become very popular among social media.

This presentation will provide an overview of various forms of fox's naturalness transformation. Four main specific topics linked to human-foxes connectivity which has transformed fox's naturalness the most will be presented: foxes as liminal animals, intentionally domesticated foxes, farm-foxes, and changing human's attitude to foxes.

Foxes represent a common liminal animal worldwide. These foxes live on anthropogenic food sources and share their living spaces with humans. What is interesting that it seems that these urban foxes may have been self-domesticating. This may shed light on how widely domesticated animals began their relationship with humans. This observed domestication syndrome refers to sets of changed phenotypic traits such as tameness, docility, floppy ears, variations to coat colour, smaller brain, shorter muzzle, altered tails, reduced body mass, smaller teeth, and ability to breed all year-round.

Unlike the case of self-domestication of urban foxes, foxes have been domesticated also intentionally by human. The Canadian farm-fox population dates to the mid-19th century, when the fur industry was confronting a supply crisis. Famous Russian farm-fox experiment is widely cited as a demonstration of the domestication syndrome.

While in the past had been foxes perceived as a danger for domestic animals or as a hunting prey, foxes have been represented and perceived as a play-full, cute, dog-like animal evoking joy by human recently. What are the main reasons for this significant cultural and societal change in human's perception of fox?

**

Weijie Zhao

Examining the Discourse of Nature in the Training of Race Horse in Japan

The discourse of natural behavior is predominant in the keeping of livestock animals. The welfare of animals is considered to be high when natural behaviors are supported. However, different forms of “naturalness” are implied in this discourse, and these constructed meanings could sometimes be incoherent with one another. In the keeping of race horses, this incoherency or double-standard could be witnessed in the ways in which “the nature of horses” discourse is mobilized to serve different purposes of the industry. Certain training methods are introduced as respecting the natural behavior of horses as a mean to establish its legitimacy. Other training practices are deemed necessary because of an imperfect “nature” that needs to be trained. In other words, the “nature” of horses are constructed into different meanings according to shifting demands, whilst these two predominant discourses—the “nature” that needs to be respected and the “nature” that needs to be trained—are often adopted simultaneously.

Horses are narrated as timid and easily frightened animals by “nature” according to Japan Racing Association. In their official training guidelines, in the case of some particular timid horses that bite, it is recommended to press on their “play spot”, a place above their mouth where wild horses would caress each other when exchanging the will to play. If the horse does respond by calming down, a treat of cookie is recommended as a positive reinforcement. This paper aims to examine this discourse of play spot and its specific construction of nature and natural behaviors based on fieldwork in an NGO that provides shelter for retired race horses in Tamba, Japan. Through tracing the origin of the discourse, which was generated in the postwar period when horse racing served as a main state income as part of nationwide rehabilitation campaign, it explores the ways in which the discourse and its embedded concept of “nature” evolved and have been mobilized by divergent forms of power. Through interviews and participant-observation, it also explores the everyday effects that the discourse have on both in service and retired horses, the humans involved in the industry, and humans outside the industry that hope to understand horses.

**

Helinä Ääri

Paras hautoja: luonnollisuuden ja tuottavuuden arvot 1900-luvun alkupuolen kananhoito-oppaissa

1900-luvun alkupuolen kananhoito-oppaat vilisevät puhetta kanan luonnosta ja luonnollisesta kananelämästä. Luonnollisuuden arvo kietoutuu monin tavoin kananhoidon taloudellisen tuottavuuden arvoon. Erityisen selvästi tämä näkyy siinä, miten oppaissa käsitellään haudontaa.

Koneellinen haudonta on ollut keskeinen tekijä kananhoidon teollistumisessa. Suomessa se oli pitkään harvinaista, sillä kananhoito oli useimmiten yksi pientilojen tulonlähteistä ja kanalat siten yleensä pieniä.

Esitelmässäni tarkastelen haudontaa koskevaa luonnollisuuspuhetta suomenkielisissä 1910–1930-lukujen kananhoito-oppaissa. Tuolloin hautomakoneita jo kokeiltiin siellä täällä, mutta oppaat korostivat yhä, että kanaemo on sekä luonnollisin että halvin hautoja. Ne ylistivät kanan kykyä hautoa poikaset varmemmin, paremmin, vähäisemmällä ihmistyöllä sekä pienemmin kustannuksin kuin yksikään kone. Suurten poikasmäärien hautomiseen oppaissa kuitenkin suositeltiin hautomakonetta, koska se tulee edullisimmaksi, ja tällöin luonnollisuuden sijaan korostettiin uusimman teknologian hyvyttä. Esitelmässäni pohdin, miten käsitys kanan luonnosta muuttui haudontateknologioiden mukana ja miten kanakäsitysten muutokset ovat puolestaan vaikuttaneet kananpidon teollistumiseen.